

BS/95/2010

POSTAWY WOBEC GEJÓW

I LESBIJEK

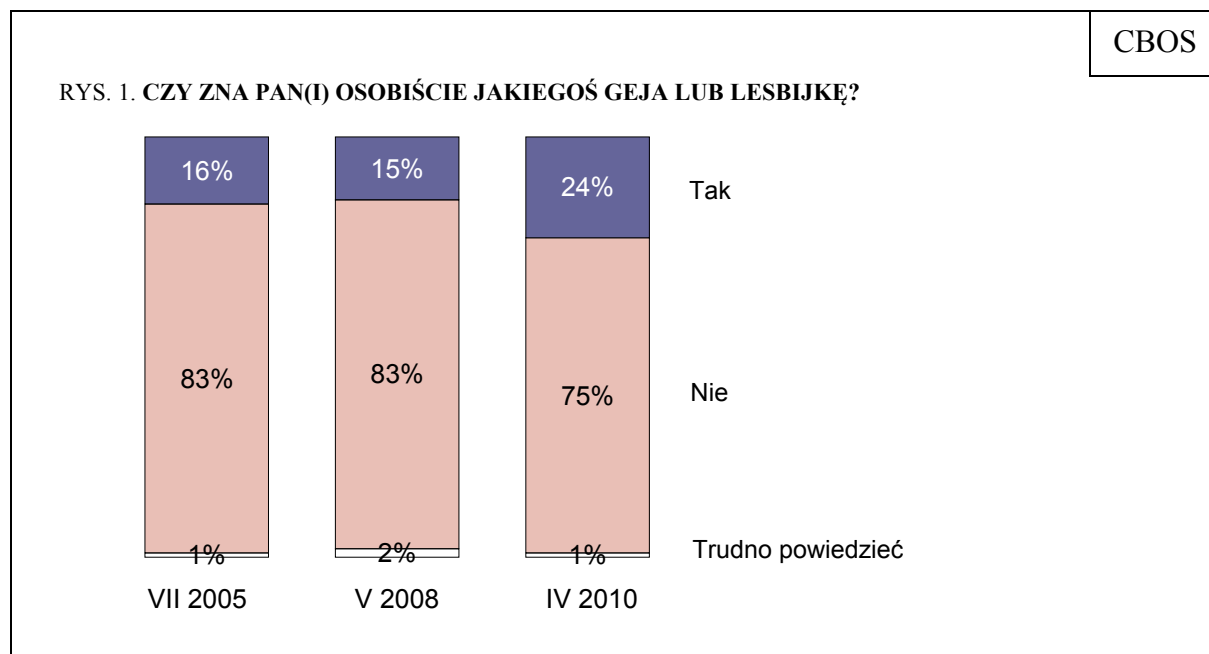
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Jeden z ostatnich naszych sondaży¹ dotyczył m.in. postaw Polaków wobec osób o orientacji homoseksualnej. Badaliśmy stosunek do gejów i lesbijek, a także ich praw w trzech wymiarach – w sferze publicznej, w pracy oraz w przestrzeni prywatnej.

ZNAJOMOŚĆ

Co czwarty Polak (24%) twierdzi, że zna osobę o orientacji homoseksualnej. W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek ten dość zauważalnie się zwiększył (o 9 punktów), choć trudno jednoznacznie ocenić, z czego ta zmiana wynika i czy można ją uznać za symptom osławiania się społeczeństwa z homoseksualizmem czy też, co zresztą związane z tym pierwszym, częstszych coming out-ów.

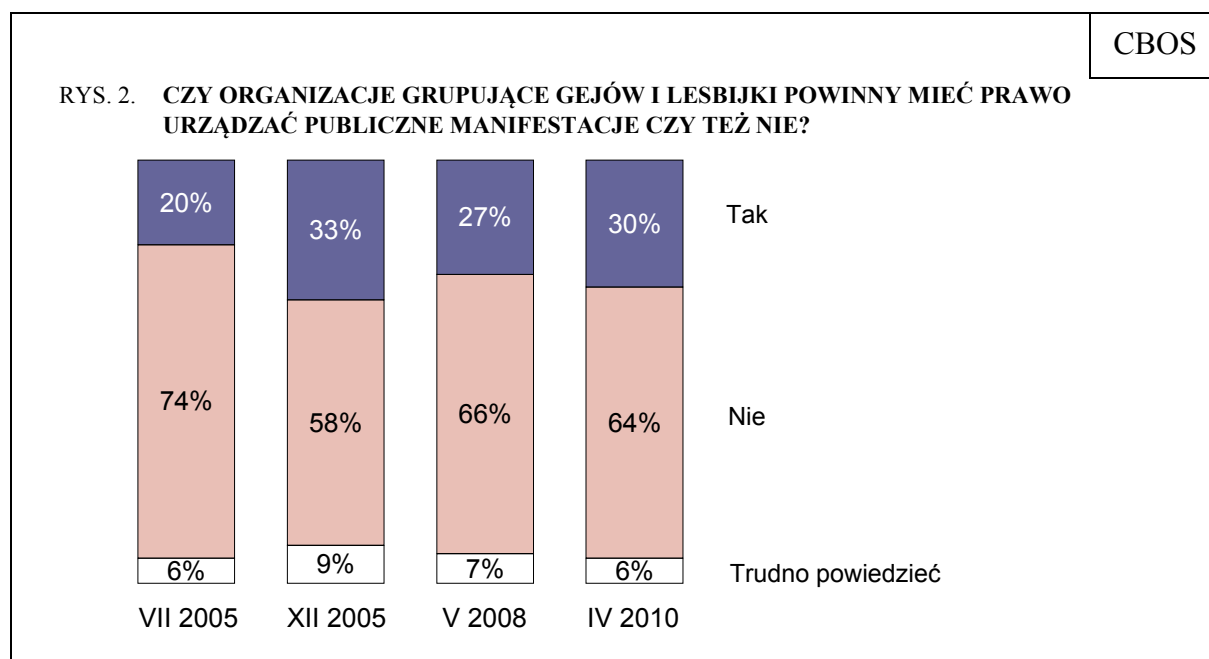

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (239) przeprowadzono w dniach 8–19 kwietnia 2010 roku na liczącej 1056 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Znajomość osób o orientacji homoseksualnej jest relatywnie częstsza wśród młodszych badanych, szczególnie mających od 25 do 34 lat, mieszkańców dużych miast – przede wszystkim największych aglomeracji, a także respondentów z wyższym wykształceniem. Płeć ankietowanych nie ma znaczenia w tym względzie.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

W lipcu po raz pierwszy w Polsce odbędzie się – w ramach festiwalu mniejszości seksualnych EuroPride – ogólnoeuropejska parada gejów i lesbijek². Wydarzenia tego typu budzą w naszym kraju różne emocje, często jednak negatywne. Oprócz osób krytycznie nastawionych do homoseksualizmu, przeciwnikami parady są również ci, którzy twierdzą, że orientacja psychoseksualna nie jest czynnikiem, który powinien być publicznie manifestowany. Ponadto zdarzają się zarzuty odnoszące się do sposobu manifestowania: stylistyki, nieobyczajnego zachowania uczestników.

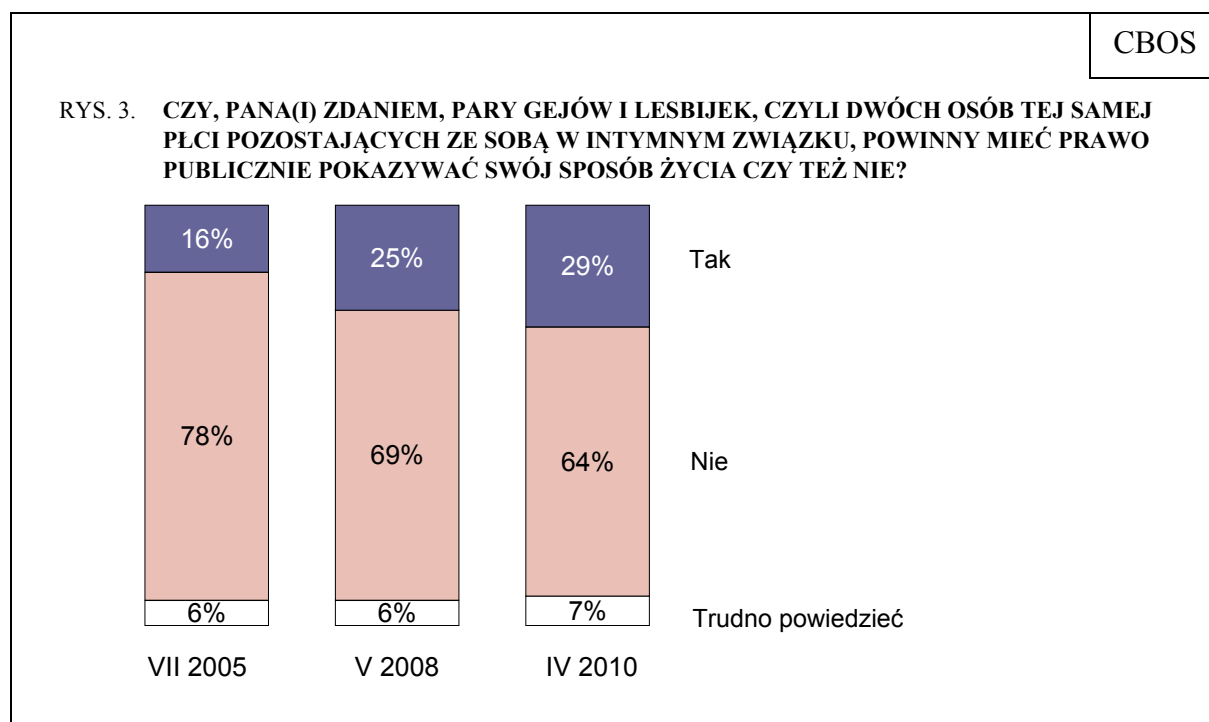

Jak wynika z deklaracji, większość dorosłych (64%) nie akceptuje publicznych występów gejów i lesbijek, natomiast niespełna jedna trzecia (30%) uważa, że powinni oni mieć do tego prawo. Od grudnia 2005 roku, kiedy poziom przyzwolenia zauważalnie się

² Dokładnie LGBT – czyli lesbijek, gejów, biseksualistów, osób transgenderycznych.

zwiększył³, obserwujemy dość stabilny stosunek Polaków do publicznych manifestacji osób o orientacji homoseksualnej.

Niemal dwie trzecie badanych (64%) jest zdania, że pary homoseksualne nie powinny mieć prawa do pokazywania publicznie swojego stylu życia, natomiast ponad jedna czwarta (29%) wyraża przeciwną opinię. Wzrost tolerancji jest widoczny, jeśli porównamy tegoroczne wyniki z uzyskanymi w 2005 roku. W stosunku zaś do badania z maja 2008 roku przychylność społeczeństwa w tym zakresie zwiększyła się nieznacznie i w takim samym stopniu zmalała dezaprobata.

Przyzwolenie na demonstracje gejów i lesbijek, a także publiczne pokazywanie swojego sposobu życia przez pary homoseksualne jest częstsze niż przeciętnie wśród młodszych badanych (poniżej 45 roku życia), mieszkańców dużych miast oraz respondentów lepiej wykształconych.

Na stosunek do obecności osób homoseksualnych w przestrzeni publicznej wyraźnie wpływa deklarowana znajomość gejów i lesbijek. Co prawda nie przekłada się ona na jednoznaczną aprobatę takich zachowań, niemniej wyraźnie zwiększa jej poziom.

---

³ Zmianę prawdopodobnie wywołała wówczas publiczna dyskusja na temat wolności zgromadzeń, po tym jak w Poznaniu nie wydano zezwolenia na demonstrację gejów i lesbijek.

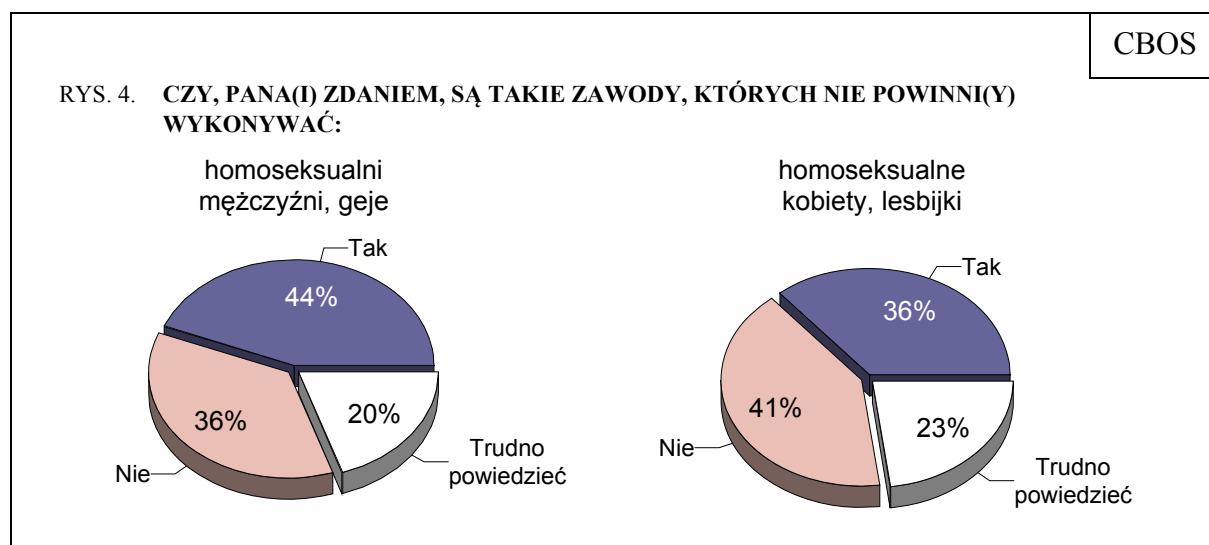
Tabela 1

Czy organizacje grupujące gejów i lesbijki powinny mieć prawo urządzać publiczne manifestacje czy też nie?	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
Tak	49	24
Nie	48	70
Trudno powiedzieć	3	6
Czy pary gejów i lesbijek powinny mieć prawo publicznie pokazywać swój sposób życia czy też nie?		
Tak	49	23
Nie	48	69
Trudno powiedzieć	3	8

PRACA

Chcieliśmy się dowiedzieć, w jakim stopniu osoby homoseksualne podlegają w społecznej wyobraźni segregacji zawodowej i czy orientacja seksualna może być czynnikiem dyskryminującym osobę jako pracownika.

Polacy są podzieleni, jeśli chodzi opinie na temat dostępu osób homoseksualnych do wszystkich zawodów. Ponad dwie piąte badanych (44%) twierdzi, że są profesje, których nie powinni wykonywać geje, nieco mniejsza grupa (36%) uważa, że istnieją zawody, w których nie powinny pracować lesbijki.

Na deklaracje dotyczące zawodów dla homoseksualnych kobiet nie wpływa płeć respondentów, natomiast jeśli chodzi o ograniczenie dostępu do zawodów dla gejów, częściej

postulują je mężczyźni niż kobiety. Dezaprobatą stwierdzenia, że geje nie powinni wykonywać jakichś zawodów, przeważa wśród młodszych badanych (do 34 roku życia), w tym uczniów i studentów, a także wśród mieszkańców dużych miast (liczących od 101 tys. do 500 tys. ludności) oraz prywatnych przedsiębiorców. Poza tym większość wyodrębnionych grup społeczno-demograficznych albo się z tym zgadza, albo ma podzielone opinie. Nieco inaczej jest w odniesieniu do zawodów dla kobiet – tu ograniczanie ich dostępności traktowane jest przeważnie sceptycznie. Aprobatą wykluczenia lesbijek z jakichś profesji przeważa wśród respondentów powyżej 44 roku życia, emerytów, robotników wykwalifikowanych, a także osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne. Najwyższy poziom sprzeciwu wobec tego typu segregacji zawodowej odnotowujemy wśród osób niepraktykujących religijnie. Nie dotyczy to jednak opinii na temat ograniczeń zawodowych dla homoseksualnych mężczyzn.

Można zauważyć, że na opinie w tej sprawie wpływa osobista znajomość kogoś o orientacji homoseksualnej, jednak nie przekłada się ona – jak można by zakładać – na wyraźnie krytyczny stosunek do wykluczenia gejów i lesbijek z możliwości wykonywania pewnych prac. Przede wszystkim znajomość określa w znacznej mierze umiejętność ustosunkowania się do tej kwestii. Ogólnie rzecz biorąc, obie grupy – tak jak przeciętnie ogół badanych – częściej popierają ograniczenia zawodowe dla gejów niż lesbijek.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinni wykonywać homoseksualni mężczyźni, geje ?	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
Tak	47	43
Nie	46	33
Trudno powiedzieć	7	23
Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinny wykonywać homoseksualne kobiety, lesbijki ?		
Tak	37	36
Nie	53	38
Trudno powiedzieć	10	26

Badanych opowiadających się za ograniczeniem dostępności pewnych profesji dla osób o orientacji homoseksualnej zapytaliśmy, zadając pytanie otwarte, na które ankietowani samodzielnie formułowali odpowiedź, jakich zawodów – ich zdaniem – powinno to dotyczyć. Najczęściej – zarówno w przypadku gejów, jak i lesbijek – wymieniano profesje

czy rodzaje prac z dwóch obszarów. Pierwszy obejmuje edukację, pracę z dziećmi i młodzieżą – dominują tu wskazania zawodu nauczyciela. Drugi wiąże się ze sferą ochrony zdrowia. Odpowiedzi, które klasyfikowaliśmy w tej kategorii, przeważnie odnosiły się ogólnie do zawodu lekarza, niektóre do wybranych specjalizacji lekarskich, a także zawodu pielęgniarki. Trzy kolejne kategorie tematyczne są takie same dla kobiet i mężczyzn, jednak w zależności od tego, czy mowa o gejach czy o lesbijkach, wymieniane z różną częstotliwością. Różnice dotyczą przede wszystkim duchownych: księża są wskazywani czterokrotnie częściej niż zakonnice i w przypadku ograniczeń zawodowych dla gejów znajdują się na liście tuż po profesjach związanych ze zdrowiem. Zbliżone liczebnie grupy badanych są zdania, że osoby homoseksualne nie powinny wykonywać takich profesji, jak polityk czy urzędnik. Pewne różnice w liczbie odpowiedzi dotyczą służb mundurowych (wojska, policji), ale wynikają stąd, że zawody te częściej wykonują mężczyźni niż kobiety. Pozostałe profesje lub rodzaje prac wymieniano sporadycznie. Bardzo rzadko pojawiały się odpowiedzi, że lesbijki i geje nie powinni wykonywać żadnych prac, które wiążą się z kontaktem z innymi ludźmi, a bardziej radykalnie – że w ogóle nie powinni mieć możliwości pracy.

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi wyłania się nie tylko społeczne wyobrażenie o homoseksualnym pracowniku, ale też o homoseksualizmie jako takim. Przede wszystkim jest to stereotypowe przeświadczenie, że homoseksualizm – w odróżnieniu od heteroseksualizmu – przekłada się, czy niejako w sposób niekontrolowany rzutuje, na pewne działania i aktywności niezwiązane ze sferą seksualności. Społeczne obawy przed gejem, który jest nauczycielem czy księdzem, to być może niepokój nie tylko o jego kompetencje wychowawcze, ale także o to, że będzie w jakiś sposób propagował orientację homoseksualną wśród dzieci czy ludzi młodych. Dodatkowo może tu oddziaływać również skojarzenie homoseksualizmu z pedofilią. Ci, którzy wymieniali zawód lekarza, pielęgniarki i inne profesje wymagające kontaktu fizycznego z ludźmi, prawdopodobnie obawiają się, że orientacja homoseksualna prowadzi do nadużywania tego kontaktu, dotyku – ogólnie pewnej władzy nad ciałem pacjenta.

Jakich zawodów nie powinni wykonywać
homoseksualni mężczyźni, geje?

Odpowiedzi osób twierdzących,
że są zawody, których nie powinni
wykonywać geje (N=463)

Praca z dziećmi, młodzieżą	77%
<i>w tym:</i>	
– nauczyciel, katecheta, pedagog	61%
– opiekun, wychowawca (np. w przedszkolu, na koloniach, w internacie)	14%
Lekarze i inne zawody związane z opieką zdrowotną	24%
<i>w tym:</i>	
– psycholog	3%
– seksuolog, ginekolog, urolog	2%
– masażysta, pielęgniarz	2%
– pediatra	1%
Ksiądz, duchowny	18%
Służby mundurowe	8%
<i>w tym:</i>	
– żołnierz	6%
– policjant	4%
Stanowiska i funkcje publiczne	6%
<i>w tym:</i>	
– polityk	4%
– urzędnik	3%
Sędzia, prokurator, adwokat, prawnik	2%
Trener, instruktor sportowy	2%
Kucharze, kelnerzy i zawody związane z gastronomią	1%
Sprzedawca w sklepie	1%
Dziennikarz, prezenter radiowy lub telewizyjny	1%
Aktor, tancerz	1%
Robotnik budowlany, mechanik samochodowy	1%
Funkcje kierownicze	1%
Zawody, które wymagają kontaktu z ludźmi	1%
Wszystkie zawody	1%
Inne odpowiedzi	2%
Trudno powiedzieć	3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Jakich zawodów nie powinny wykonywać homoseksualne kobiety, lesbijki?	Odpowiedzi osób twierdzących, że są zawody, których nie powinny wykonywać lesbijki (N=378)
Praca z dziećmi, młodzieżą	82%
<i>w tym:</i>	
– nauczycielka, katechetka, pedagog	62%
– opiekunka, wychowawczyni (np. w przedszkolu, na koloniach, w internacie)	16%
Lekarze i inne zawody związane z opieką zdrowotną	26%
<i>w tym:</i>	
– pielęgniarka	3%
– psycholożka	2%
– ginekolog	2%
– masażystka	1%
Stanowiska i funkcje publiczne	5%
<i>w tym:</i>	
– urzędniczka	3%
– polityk	2%
Służby mundurowe	4%
<i>w tym:</i>	
– żołnierz	3%
– policjantka	2%
Zakonnica	4%
Sędzia, prokurator, adwokat, prawnik	2%
Fryzjerka, kosmetyczka	1%
Sprzedawczyni w sklepie	1%
Dziennikarka, prezenterka radiowa lub telewizyjna	1%
Funkcje kierownicze	1%
Zawody, które wymagają kontaktu z ludźmi	1%
Wszystkie zawody	1%
Inne odpowiedzi	2%
Trudno powiedzieć	3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Mimo iż stosunkowo wielu respondentów uważa, że lesbijki i geje nie powinni mieć możliwości pracy we wszystkich zawodach, większość nie miała by nic przeciwko temu, by osoba o orientacji homoseksualnej pracowała w tej samej firmie co oni (76%), była ich bezpośrednim współpracownikiem (70%) czy też bezpośrednim przełożonym (67%).

Tabela 3

Czy Pan(i) osobiście nie miał(a)by nic przeciwko czy też był(a)by Pan(i) przeciwny(a) temu, że osoba homoseksualna – gej lub lesbijka:	Nie miał(a)by nic przeciwko temu		Był(a)by temu przeciwny(a)		Trudno powiedzieć	
	aktywni zawodowo (N=512)	ogół	aktywni zawodowo (N=512)	ogół	aktywni zawodowo (N=512)	ogół
	w procentach					
– pracuje w tym samym zakładzie pracy, firmie, co Pan(i)	80	76	15	18	5	6
– jest Pana(i) bezpośrednim współpracownikiem	76	70	20	23	4	7
– jest Pana(i) bezpośrednim przełożonym	72	67	23	26	5	8

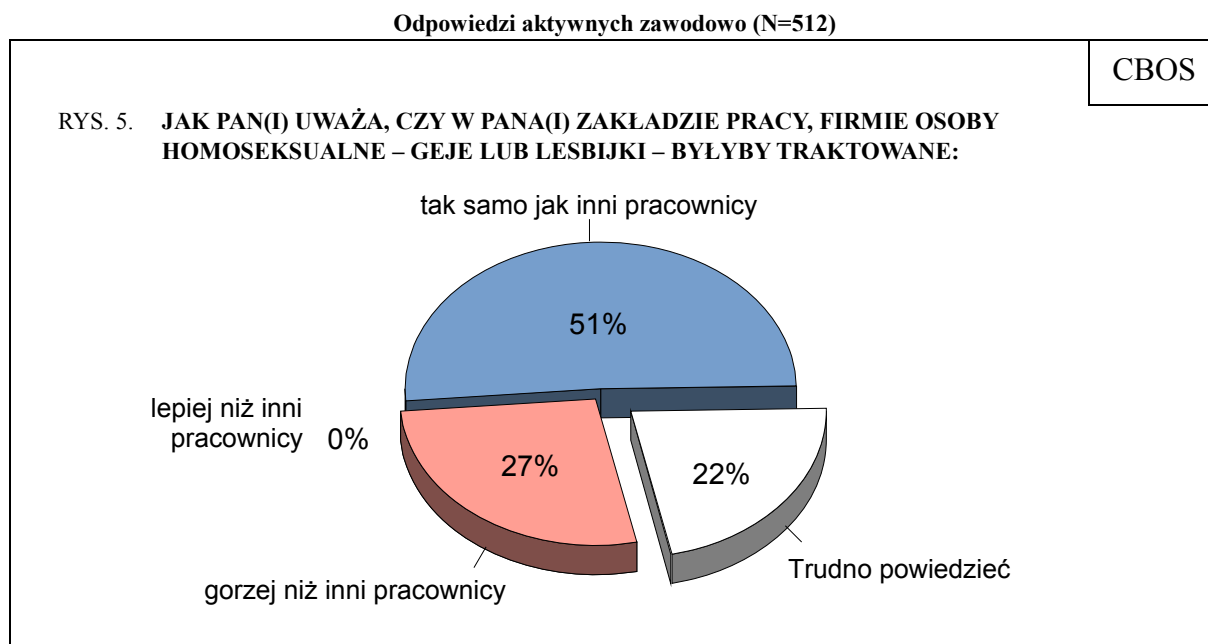
W stosunku do wszystkich trzech sytuacji zastrzeżenia rzadziej wyrażają pracownicy sektora prywatnego (poza rolnictwem) niż zakładów o innej formie własności, a w grupach zawodowych relatywnie najmniej głosów sprzeciwu jest wśród pracowników usług oraz prywatnych przedsiębiorców, najwięcej zaś wśród rolników. Poza tym, podobnie jak w przypadku wcześniej opisywanych zmiennych, gotowość do pracy z osobą homoseksualną zależy od wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania. Można jeszcze zaznaczyć, że częściej nie mają nic przeciwko temu kobiety niż mężczyźni.

Ci, którzy znają geja lub lesbijkę, rzadziej niż nieznający takich osób deklarują, że nie zgodziliby się pracować z osobą homoseksualną. Trzeba jednak podkreślić, że w obu tych grupach dominują badani, którzy nie mieliby nic przeciwko temu.

Tabela 4

Czy Pan(i) osobiście nie miał(a)by nic przeciwko czy też był(a)by Pan(i) przeciwny(a) temu, że osoba homoseksualna (gej lub lesbijka):	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– pracuje w tym samym zakładzie pracy, firmie, co Pan(i)		
Nie miał(a)by nic przeciwko temu	89	72
Był(a)by temu przeciwna	10	20
Trudno powiedzieć	1	8
– jest Pana(i) bezpośrednim współpracownikiem		
Nie miał(a)by nic przeciwko temu	86	66
Był(a)by temu przeciwna	12	26
Trudno powiedzieć	2	8
– jest Pana(i) bezpośrednim przełożonym		
Nie miał(a)by nic przeciwko temu	81	62
Był(a)by temu przeciwna	16	29
Trudno powiedzieć	3	9

Ponad połowa aktywnych zawodowo (51%) twierdzi, że w ich zakładzie pracy osoba o orientacji homoseksualnej byłaby traktowana tak samo jak inni pracownicy, a więcej niż jedna czwarta (27%) ocenia – że gorzej od innych.

O potencjalnie gorszym traktowaniu osób homoseksualnych częściej niż przeciętnie mówią pracownicy z wykształceniem podstawowym, zatrudnieni w spółkach właścicieli prywatnych i państwa, źle oceniający swoją sytuację materialną. Na egalitarne traktowanie najczęściej wskazują mieszkańcy największych aglomeracji, zatrudnieni w sektorze prywatnym, pracownicy usług i prowadzący własną działalność gospodarczą, a także najmniej i najmniej zarabiający.

Odmienne kształtują się wyobrażenia ogółu badanych o tym, jak w Polsce traktowani są pracownicy o orientacji homoseksualnej. Przeważa bowiem przeświadczenie, że traktuje się ich gorzej (45%); ponad jedna czwarta ankietowanych (28%) uważa natomiast, że na równi z innymi.

Tabela 5

Jak się Panu(i) wydaje, czy, ogólnie rzecz biorąc, w Polsce osoby homoseksualne – geje lub lesbijki – są w pracy traktowane:	Odpowiedzi	
	aktywnych zawodowo (N=512)	ogółu badanych
	w procentach	
– tak samo jak inni pracownicy	29	28
– lepiej niż inni pracownicy	1	1
– gorzej niż inni pracownicy	48	45
Trudno powiedzieć	22	26

Na gorsze traktowanie osób homoseksualnych w polskich zakładach pracy częściej wskazują najmlodszy badani, uczniowie i studenci, prywatni przedsiębiorcy, natomiast o jednakowym traktowaniu zatrudnionych wyraźnie częściej niż pozostali mówią pracownicy usług oraz osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu.

PRZESTRZEŃ PRYWATNA

W tym roku głośną sprawą w mediach była problematyka prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych. Przyczyniło się do tego krytyczne wobec decyzji polskich sądów orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który zakwestionował nieprzyznanie homoseksualnemu mężczyźnie prawa najmu mieszkania komunalnego po zmarłym partnerze. Trybunał uznał decyzję krajowych sądów za dyskryminującą ze względu na orientację seksualną.

Z naszych badań wynika, że Polacy mają bardzo podzielone opinie na temat związków osób tej samej płci. Zdaniem 45% dorosłych powinno istnieć prawo, które umożliwiłoby osobom tej samej płci zawieranie związków gwarantujących możliwość wspólnego opodatkowania, dziedziczenia po zmarłym partnerze. Nieco większa liczebnie grupa (47%) nie aprobeuje tego pomysłu. Od 2008 roku nie zmieniła się liczba przeciwników prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych, natomiast nieznacznie przybyło zwolenników takiego rozwiązania.

W sposób dość jednoznaczny Polacy wypowiadają się na temat możliwości zawierania małżeństw przez osoby homoseksualne. Zdecydowana większość dorosłych (78%) nie zgadza się na wprowadzenie prawa, które by to umożliwiło, a mniej więcej co szósty (16%) nie miałby nic przeciwko temu.

Jeszcze silniejszy sprzeciw (89%) budzi pomysł adoptowania dzieci przez pary homoseksualne. Zaakceptowałyby go jedynie 6% badanych.

Sprawą z nieco innego porządku niż wyżej opisywane jest opinia dotycząca tego, czy pary homoseksualne powinny mieć prawo uprawiać seks. Przeważają badani, którzy sądzą, że ten obszar życia nie powinien być kontrolowany i podlegać zakazowi (42% wskazań, od roku 2008 wzrost o 5 punktów), jednak niewiele mniejsza grupa (37%) opowiada się za zakazem stosunków seksualnych osób tej samej płci.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV 2001	XII 2003	VII 2005	V 2008	IV 2010
	w procentach				
– zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze					
Tak	-	34	46	41	45
Nie	-	56	44	48	47
Trudno powiedzieć	-	11	10	11	8
– zawierać związki małżeńskie					
Tak	24	-	22	18	16
Nie	69	-	72	76	78
Trudno powiedzieć	7	-	7	6	6
– adoptować dzieci					
Tak	8	8	6	6	6
Nie	84	84	90	90	89
Trudno powiedzieć	8	8	4	4	5
– uprawiać stosunki seksualne					
Tak	40	38	40	37	42
Nie	42	36	42	37	37
Trudno powiedzieć	18	26	18	26	21

Akceptacja związków homoseksualnych przeważa wśród ludzi młodych, mieszkańców dużych miast, respondentów mających przynajmniej średnie wykształcenie, deklarujących lewicową orientację polityczną. Aprobują je również osoby uczestniczące w praktykach religijnych 1–2 razy w miesiącu, natomiast te, które praktykują częściej, są już wyraźnie w opozycji. We wszystkich wyodrębnionych grupach społecznych i demograficznych przeważa sprzeciw wobec możliwości zawierania małżeństw homoseksualnych i adopcji dzieci. Relatywnie najwięcej akceptujących takie rozwiązania jest wśród respondentów niebiorących udziału w praktykach religijnych. Uprawiania seksu z osobą tej samej płci w większości nie aprobują starsi badani, mieszkańcy wsi, respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, praktykujący religijnie przynajmniej raz w tygodniu.

Wśród ankietowanych znających geja lub lesbijkę większość wyraża poparcie dla prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych, a także przyzwolenie na stosunki seksualne. Znajomość jednak w niewielkim stopniu przekłada się na akceptację zawierania homoseksualnych małżeństw i adopcji dzieci przez pary homoseksualne.

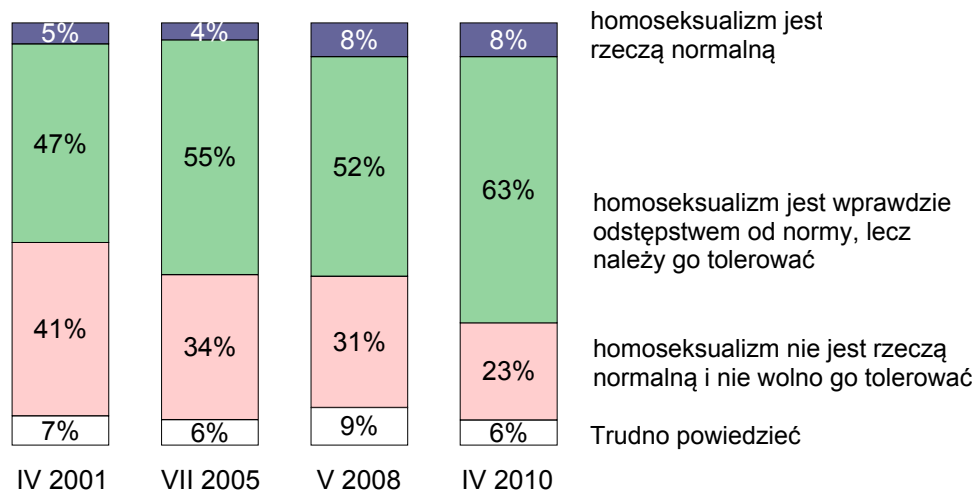
Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze		
Tak	63	39
Nie	33	51
Trudno powiedzieć	4	10
– zawierać związki małżeńskie		
Tak	26	13
Nie	71	81
Trudno powiedzieć	3	6
– adoptować dzieci		
Tak	6	7
Nie	90	89
Trudno powiedzieć	4	4
– uprawiać stosunki seksualne		
Tak	64	35
Nie	20	42
Trudno powiedzieć	16	23

TOLERANCJA

W społeczeństwie dominuje (86%) opinia, że homoseksualizm jest odstępstwem od normy, przy czym większość osób, które tak sądzą (63%), uważa, że należy go tolerować, a jedna czwarta (23%) – że nie wolno. Zaledwie 8% badanych uznaje homoseksualizm za coś normalnego. W ciągu ostatnich dwóch lat nie zmieniły się proporcje między postrzegającymi homoseksualizm jako odstępstwo od normy a tymi, którzy twierdzą, że jest on rzeczą normalną; przybyło natomiast (o 11 punktów) osób wskazujących na postulat tolerancji, a ubyło (o 8 punktów) takich, które uważają, że homoseksualizmu nie należy tolerować.

RYS. 6. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE:

Opinię, że homoseksualizmu nie powinno się tolerować, najczęściej wyrażają najstarsi respondenci, osoby z wykształceniem podstawowym, mieszkańcy wsi, rolnicy i badani intensywnie praktykujący religijnie. Postawa tolerancyjna jest najczęstsza wśród mieszkańców największych miast, osób z wyższym wykształceniem, ludzi młodych oraz wśród najlepiej zarabiających. Tych, którzy uważają homoseksualizm za coś normalnego, jest relatywnie najwięcej wśród niebiorących udziału w życiu religijnym.

Znający osobiście geja lub lesbijkę wyraźnie rzadziej niż nieznający takich osób nie tolerują homoseksualizmu i częściej uznają go za coś normalnego.

Tabela 8

Czy uważa Pan(i), że:	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	11	27
– homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	74	59
– homoseksualizm jest rzeczą normalną	12	6
Trudno powiedzieć	3	8

Postawy Polaków wobec osób o orientacji homoseksualnej są względnie trwałe. Nadal większość społeczeństwa nie wyraża przyzwolenia na jawną obecność gejów i lesbijek w przestrzeni publicznej, tzn. na manifestowanie przez nich swojej orientacji seksualnej, a poza tym także na zawieranie przez osoby tej samej płci związków małżeńskich i adopcję dzieci. Pewne zmiany są jednak zauważalne. Wyższy niż w ubiegłych latach jest deklarowany poziom tolerancji homoseksualizmu. W pewnym stopniu zwiększyła się akceptacja współżycia seksualnego osób tej samej płci. W ciągu ostatnich dwóch lat minimalnie wzrosła liczba respondentów popierających usankcjonowanie związków między osobami tej samej płci, na co pewien wpływ mogło mieć krytyczne wobec decyzji polskich sądów orzeczenie Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

Całkiem silne są obawy i uprzedzenia łączone z homoseksualizmem, które wyrażają się w sprawach związanych z pracą zawodową. Wprawdzie większość dorosłych nie miałaby nic przeciwko temu, aby w tej samej firmie pracowała osoba o orientacji homoseksualnej, jednak duża grupa uważa, że są zawody, których takie osoby nie powinny wykonywać – chodzi głównie o pracę z dziećmi i młodzieżą, ale także w dziedzinie ochrony zdrowia. Dorośli aktywni zawodowo twierdzą, że w ich zakładzie pracy lesbijki lub geje byliby traktowani tak samo jak inni pracownicy. Z potocznej wiedzy większości badanych wynika, że w polskich firmach nie mogą oni liczyć na równe traktowanie.

Opracował
Michał FELIKSIAK